

אני הקרבתי משהו למען הארץ. לא צריך להסתכל על דת!"
רק אחרי לחץ הוא מספר על ריגועי יאוש, התוקפים אותו מפעם לפעם, כש אינו מצליח למצוא את דרכו בחשיכה האבסולוטית. רגעיי יאוש של חוסר-אור נים מוחלט, כשאני יכול לעזור לילדיו בשעת-צרה. רגעים של כרידות או של זעם בלתי-ניינתן לריסון. אז הוא נעצר לשנייה, ממלא את המצברים במיטען חדש של אמונה, וממשיך בתהליך ה-

גדול עלי לא מתעסק עם זה" אומרים בציבור היהודי שהררונים, רובם ככולם, שונאים את הערבים. האם אין זה צחוק-הגורל שדווקא הוא נאלץ להקריב את מאורעניו למען ערבי?
הצדק
"הסתובב..."
ני חי בתוך מישפחה גדולה, שהיא הכפר שלי. השייח' הק-

חירבאווי ובנו טאפש על עטיפת סיפור הצדק בחשיכה

איך-סופי הזה של שיקום. העתיד אינו ברור. בערגה הוא מדבר על השתלה של עין. אולי, בעזרת אללה, הכל יחזור למקומו."
טולימאן, בעל ידיים טובות, מבקש

שיש, אמין טריף, חי אצלנו בכפר, והוא היה מהבאים להתפלל ליד מיטתי ב- בית-החולים. הררונים אינם מאמינים כשניאה. אנחנו אוהבי-שלום, ומנסים תמיד להשתלב בסביבה שבה אנו חיים.

חירבאווי ובנו טאפש בפתח ביתם בגמר הראיון רגעיי יאוש של חוסר-אונים...

עדי-בניעה ראשי. במשך שש שעות נחקרתי ארוכות על אותו יום, השני ביוני. לאחר-מכן ביקשתי מכותי המישפט רשות להגיד משהו משלי. במשך 35 דקות דיברתי ללא עזרת עורך-דין, וסיפרתי משהו על עצמי. ביקשתי מבית-הדין להישפט לתאר לעצמו תסריט, שבו גור-הדין יהיה לסגור את עיניו של גילה כשייוולדו לו בן או בת. נראה איך הוא ירגיש, כשלא יוכל לראות את הדרך הנולד.

לא ניסיתי להשפיע על החלטת השופט. הייתי מלא ביטחון במערכת-המישפט הישראלית. צר לי, אבל היא איכזבה אותי.
בהתחלה הפרידו בין גילה ושלמה ליווייתן לבין שאר הנאשמים. היתה לי תקופה קשה מאוד בהמי תנה לפסק-הדין.
הוכיחי בתדהמה. רוני גילה, האיש הגבוה שבייש את מערכת-הביטחון, נשפט ל-15 חודשי-מאסר. מתוכם ירדו לו שליש על התנהגות טובה, עוד שלוש בחנינה, ואת היתר הוא ריצה בעבודות מישוריות איפה שהוא

פר חודשים ארוכים בין חיים למות. בהיותו בן שישה חודשים עבר ניתוח להוצאת עודפי נוזלים מתוך מוחו, ושנה לאחר-מכן עוד ניתוח, לפתיחת סתימה בעורק ראשי בגולגולת.
היה זה ניתוח קשה, שגרם לי יסורים ומתח במשך ימים רבים. אך הוא יצא ממנו בריא ושלם, הודות לאלוהים ולאמו, העומדת לצידו עד עצם היום הזה."

את הפציעה הקשה והעיוורון הוא מחלק לשני חלקים. יש החלק הרתי, איתו הוא שלם לחלוטין. השיקום שלו, לימוד כתב הבראיל, האחיזה המחר דשת בעט (סולימאן כתב את כל סיפרו בעצמו, ללא עזרה, וגם הוסיף לי הקרשה כספר), כל אלה הגיעו מתוך השלמה ואמונה. בכפר שלי לא מכנים אותי עיוור. אני רואה טוב כמו כולם. מעין אחת שלי נפרדתי ברגע הפיצוץ, ואת השניה נאלצו להוציא בניתוח בבית-החולים. אז למרות שיש לי שתי עיניים מזוככות אני רואה ברוחי את הנסיכה שלי, את אשתי. פרח מבלבל שחיכה לשוני באותו ערב נורא,

"קיבינימאט, האם החיים שלי שווים 15 חודשי מאסר?"

במישטרה. היה חוזר פעם ביום הביתה, לראות את הילדים ואת האשה."
חמש שעות ישבתי אצל חירבאווי, ורק בפעם הזאת שמעתי אותו מקלל: "קיבינימאט, האם החיים שלי שווים 15 חודשי ריסי הפיצוץ לא היו רחוקים מהמוח שלי, ויכלו בקלות להרוג אותי?" קולו טוב נחנק, והוא מתאמץ לא לבכות.

הצדק עוטה שחורים

השאלות של הילדים שלי ארם, שהקריש את חייו אולת, צריך להיפגע בדרך זו? ומדוע לא מענישים את האשם?

רציתי לספר להם את הסיפור בשלמותו. את האמת, ורק אותה. פסק-הדין רק חיזק בי את ההחלטה הזאת. רציתי להתריע על מעגל מסוכן, שאנו נכנסים לתוכו בארץ הטובה הזאת. קראתי לספר הצדק בחשיכה, והתכוונתי לחושך שעוטף אותי, ובעיני קר לחושך שיעטוף אותנו אם ימשיכו להינתן פסקי-דין כאלה.

הצדק הוא החשוב מכל, ובעיקר במדינה כמו שלנו. כרגע הצדק עוטה שחורים, ואני מקווה שהספר שלי יעזור לו לצאת לאיזור האור.
שנה וחצי הקרשתי לו. כתבתי רק כשנחה עלי ההשראה. שמתי את כל העצבים במגירה, ושירטטתי אות אחרי אות. אין לי כוונה להפיק ממנו רווח כספי, למרות שהוא הולך לא רע בכלל."
חירבאווי בטוח שהפצצה יועדה לו,

ושהכין לי עלי-גפן ממולאים לפי בקשתי.
"אני רואה את ילדיי, ואני רואה גם את הטייפ שלך. איפה קונים אחר כזה?"

סולימאן חוזר עשרות פעמים על המוטו של חייו: ערך חייהם מעל הכל. החשיבות של החיים, והקרובות שהכל חייבים להקריב למען שמירה קיצונית עליהם.

סולימאן חי חיים קשים מאוד. כש למד בבית-הספר היסודי הכין את שיר-עוריהבית לאור נרות. למרות הכבי שרה המיקצועית שרכש בבית-הספר עמל בקריית-חיים, לא אהב את עבודת המסגרות, והצטרף לקורס חבלני-המישטרה.
הוא התקדם במהירות וזכה להשתתף בטכס הוקרה למצטיינים שבי חבלני-ישראל. לשאלת הנשיא יצחק נבון מדוע כבד במיקצוע זה, ענה שהוא רואה שליחות בהצלת חייהם.

"האיש הנבזה הזה..."

החלק השני של תגובתו על הפציעה הוא פוליטי. החלק הזה הוא מר ונרגש.
ב-1984 נחשפה המחתרת היהודית. משהו פנימי אמר לי אז שזוהי היד הפושעת, שניסתה לגנוב ממני את חיי. לקטוע אותי מהחיים היפים האלה, ולא לתת לי להקים מישפחה כרצוני.
יום לאחר מכן שמעתי ששני קצינים של המימשל הצבאי נעצרו, בחשד של השתייכות למחתרת. קולו נחנק. "נזכרתי כפרצופו של הקצין

"טפתי לאובה של שלושה מטרים ונפילתי ארצה שוחת'דס, צורח ובוכה"

ולו אישית. בסיפרו הבא הוא מבטיח לחשוף את הרשת ומניעיה. הם לא אהבו לראות חבלן לא-יהודי מצליח בעבודתו. הם שחו יין באותו ערב, בגלל הצלחת המשימה.
תשאל את המים, תשאל את הרוח, איך בן-אנוש, יציר-כפיו של אלוהים, מסוגל לעולל דבר שכזה? אילו היו נותנים לו אקרה ומע-מידים מולו את רוני גילה, מה היה עושה?
הייתי בשקט מניח את האקרה על היצפה, ויוצא בשקט את החרד. אין בי שום רגשות-נקמה. לא הייתי שוכר מישוה כדי להרוג אותו. גם על ראש עיריית אלי-בירה, שלא בא לבקר אותי, אינני כועס. צריך רק לנסות לתקן. ואגב תיקון, איפה הוא כפוליטיקה?

רוני (סגן רוני גילה), והתחלתי לקשר את הדברים.
ראיתי אותו מוביל אותי ממקום למקום במכוניתו, עד שהגיענו למקום הממוכר. ראיתי אותו מחויר ומתרחק ממקום-הסכנה.
לפיצוץ יש שלושה שלבים: הר, אבק ורעש. אני כבר לא שמעתי את הרעש, כי הייתי פצוע.
רגלי נגעה כחוט-צמר, שחובר למילכוד, שנה חמישה מטרים לפני. עלו בי זיכרונות מהפגישה שלי עם רוני, חודשים לפני המעצר. אחר מירידי הוביל אותו אל ביתי. הבוגד בא לשחק את החבר הטוב, וטען שהוא עצמו נפצע בפיצוץ ואיבד את זיכרונו לחצי שנה.
הזימנתי להעיר במישפט כתור